

Nr 808

Av herr Svanström och herr Kristiansson, Axel, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition nr 110, angående vissa anslagsfrågor rörande försvaret för budgetåret 1967/68.

(Lika lydande med motion nr 1006 i Andra kammaren)

Med hänsyn inte blott till den fortgående standardhöjningen i vårt land utan även till tjänstgöringsförhållandenas avsevärda förändringar på senare år inom försvaret framstår de värnpliktigas nuvarande ekonomiska förmåner som otillfredsställande.

Såväl under sin första tjänstgöring som i samband med repetitionsövningar har de värnpliktiga numera i mycket stor utsträckning beröring med mycket dyrbar materiel, vapen, teleteknisk utrustning, transport- och stridsfordon m. m., som förutsätter stort ansvar. Militärtjänsten har också i olika avseenden blivit mera riskfylld än tidigare. En förbättring av de ekonomiska betingelserna, som kan anses skälig med hänsyn till dessa ansvars- och riskförhållanden, skulle inte endast stärka de värnpliktigas självkänsla och därmed ansvarskänsla, sannolikt till gagn för ökad säkerhet, utan otvivelaktigt även stimulera deras intresse för det militära utbildningsarbetet och deras trivsel under tjänstgöringen inom försvaret.

Höjda förmåner

Den mänskliga faktorn inom försvaret måste tillmätas så stor betydelse, att det framstår som rimligt att väsentligt förbättra de värnpliktigas villkor såväl under repetitionsövningar som under första tjänstgöringen. I en försvarsbudget på mer än fyra miljarder kronor bör en höjning av nu utgående daglöner vara möjlig.

I proposition nr 110 föreslår departementschefen en uppräknig av värnpliktsförmånerna med omkring 25 procent. Detta motiveras dels med den nya utbildningsordningen, dels med den förändring av levnadskostnaderna som skett sedan förmånerna senast justerades.

Den av departementschefen förordade höjningen kan anses vara tillräcklig om man endast tar hänsyn till levnadskostnaderna och den förändrade utbildningsordningen. Höjningen är dock klart otillräcklig om hänsyn tages till den allmänna standardförbättringen i samhället, den mera riskfyllda tjänstgöringen, det större ansvar som åvilar de värnpliktiga med flera faktorer som ovan framhållits.

Enligt vår uppfattning är det därför ytterst angeläget att 1965 års försvarsutredning snarast — ev. innan utredningens hela betänkande är klart — framlägger ett förslag om en allmän och avsevärd ökning av de värnpliktigas förmåner. En höjning av dagpenningen till 10 kronor är därvid att se som ett absolut minimikrav.

Fria resor

I föreliggande proposition föreslås att antalet fria resor även i fortsättningen skall vara fem under första tjänstgöringen. När det gäller de värnpliktiga vars grundutbildning är omkring 260 dagar föreslår departementschefen en minskning av antalet fria resor till fyra.

Enligt vår uppfattning är tiden inne för att samtliga värnpliktiga erhåller fria resor mellan förläggningen och hemorten vid permissionerna under hela tjänstgöringstiden. För en reform i denna riktning talar flera skäl. Det administrativa förfarande, som statsrevisorerna anmärkt på, i samband med utfärdande av fribiljetterna skulle försvinna. Vidare skulle trafiksäkerheten öka, dels genom att den nu så vanliga liftningen skulle begränsas avsevärt, dels genom att de värnpliktigas benägenhet att använda egen bil skulle minska med åtföljande lägre trafikintensitet under veckohelgerna. Dessutom skulle en sådan reform för den enskilde sannolikt betyda en positivare inställning till militärutbildningen, vilket i sin tur otvivelaktigt medför en ur försvarssynpunkt bättre utbildningssituation.

Enligt vår uppfattning bör därför ett generellt frikort på järnvägs- och busslinjer omgående införas. Kostnadsregleringen bör kunna ske centralt mellan försvaret och berörda trafikorgan.

Liknande synpunkter har motionsledes framförts tidigare i år, men avisats av riksdagen med hänvisning till att 1965 års försvarsutredning har att avge förslag jämväl beträffande de värnpliktigas reseförmåner. Departementschefen säger sig i proposition nr 110 icke kunna invänta förslag från utredningen, varför vi anser oss oförhindrade att nu återupprepa vårt förslag.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta om skyndsamt införande av ett generellt frikort för värnpliktiga gällande alla järnvägs- och busslinjer inom landet i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 13 april 1967

Ivan Svanström (cp)

Axel Kristiansson (cp)
